

Bergen, 27. april, 2018

Høringsinnspill i forbindelse med regjeringens arbeid med stortingsmeldingen om offentlige anskaffelser

De Historiske Hoteller og Spisesteder SA er en sammenslutning av norskeide hoteller og spisesteder. Vi tar hele landet i bruk og representerer små og store restauranter og overnattingssteder, ofte hjørnesteinsbedrifter med et stort ansvar for å skape arbeidsplasser i distriktene. Vi har også en viktig rolle med å integrere innvandrere. Videre tar vi vare på kulturarv og mattradisjoner. I motsetning til kjedehoteller med internasjonale eiere og stiftelser, betaler vi til og med formueskatt.

For De Historiske Hoteller og Spisesteder (DHHS) vil statens strategi for offentlige anskaffelser påvirke næringsgrunnlaget. Staten må ta inn over seg det ansvaret den har for norsk eierskap og mangfold i hotellnæringen. Vi ber ikke om tilrettelegging og særordninger. Vi ber bare om at vi får konkurrere på de samme betingelser som kjedene. Vi aksepterer ikke å bli utestengt fra et marked på 500 mrd. kroner. Det offentlige kan ikke bare vurdere «effektive» innkjøp, men må også ta hensyn til samfunnsseffektene av det de gjør.

Sentrale flerårige innkjøpsavtaler for hotelltjenester tilhører fortiden

Det er en illusjon å tro at sentrale innkjøp bidrar til reduserte kostnader for bestiller. Innkjøpsavtaler, slik de er utformet i dag, representerer fortiden. I dag ønsker bestiller bedre kontroll, individuelle tilpasninger og dynamisk prising. Det er umulig for Statens innkjøpscenter å fastsette «riktig pris» for konferanser over hele landet på vegne av kursarrangører langt frem i tid. En rapport fra Horwath Consulting viser at et hotellrom på Gardermoen varierer i pris med 6 gangeren gjennom ett år. Staten burde derfor utnytte potensialet ved dynamisk prising, og dermed få gode priser på hver konferanse og hver enkelt overnatting til «dagens markedspris». Som private forbrukere får vi «dagens markedspris» gjennom finn.no, ebay.com og hotells.com.

I enkelte segmenter av hotellmarkedet ville mangel på konkurranse ført til vesentlig høyere pris i perioder med høyt belegg, dersom kapasiteten til De Historiske var trukket ut av markedet.

Offentlig anbudspraksis begrenser dessverre konkurransen i markedet, noe som kan drive prisene opp og kvaliteten ned. Redusert konkurranse, dominans av landsomfattende kjedehoteller og økte priser, har Konkurransetilsynet advart mot gjentatte ganger.

Vi har identifisert flere viktige utfordringer og løsninger:

1. Det må etableres «best praksis maler» for offentlige innkjøp av hotelltjenester. Hotellnæringen og staten må sammen utarbeide maler. Maler som er intuitive og som gir kunden ønsket fleksibilitet:
 - a. Dette må skje samarbeid mellom leverandører i bransjen og offentlige innkjøpere. Her kan staten ta ansvar og bidra til samling av en fragmentert leverandørindustri. Et

bredt forankret «brukerforum» vil kunne ha detaljkunnskap til å operasjonalisere intensjonene om at «alle får stille til start».

2. Det må også være et mål å redusere «risiko» for innkjøper for at anbudet er i strid med statlige retningslinjer. Da kan saken lett havne i klageorganet KOFA. Rammeavtaler med lange tidshorisonter samt bonusordninger bør avvikles. Det fremmer ikke konkurranse.
3. Hva skal en hotellavtale inkludere og hvordan bør den deles opp? Det bør i det minste skilles mellom følgende kategorier:
 - a. Rom/frokost
 - b. Kurs og konferanse
 - c. Regionale avtaler per landsdel
 - d. Det må skilles mellom forskjellige tjenester basert på kundens behov. Vi opplever at noen anbud er ekskluderende fordi det settes urimelige krav. Eksempler som hindrer konkurranse er f.eks. krav om at tilbyder må være landsdekkende eller at det innhentes pris på rom/frokostpakker og konferanser i samme anbud, selv om dette er forskjellige produkter. Videre praktiseres det urimelige krav til reisetid og avstand fra flyplass og hovedkontor.
4. Prekvalifisering av leverandører til staten hvor all informasjon kun leveres én gang i året. Innlevering av anbud bør kunne finne sted med allerede offentlig godkjente dokumenter via Altinn:
 - a. Godkjenninger fra brannvesenet
 - b. Skjenkebevilling
 - c. Mattilsyn
 - d. Skatt og økonomi
 - e. HMS-erklæring
 - f. Miljøsertifisering
 - g. Byggeteknisk klassifisering, f.eks TEK10

5 Elektronisk innlevering av anbud

Elektronisk innlevering av anbud vil forenkle hele anbudsprosessen. Det forutsetter imidlertid at vi kommer lengre enn til å bare skanner inn papirdokumenter. Hele verdikjeden må integreres på én digital plattform. Tilgjengelig teknologi vil forenkle det administrative arbeidet ved konferanser. I forbindelse med kurs og konferanser vil det frigjøre store ressurser hos offentlige innkjøpere og leverandører, samt bidra til bedre gjesteopplevelser.

Elektronisk innlevering av anbud vil bidra til:

- a. Standardoppsett og maler som raskt fylles ut
- b. Å gjøre det enklere å lyse ut mindre anbud
- c. Redusere risiko ved innkjøp
- d. Mindre behov for bestillerkompetanse blant offentlige innkjøpere

DIFI må drive frem innovasjon innen offentlige anskaffelser langt raskere

DHHS støtter Difis arbeid med digitalisering av anskaffelsesprosesser. Difi bør imidlertid få mer kompetanse om leverandørsiden. Difi legger til grunn at en digital anskaffelse strekker seg fra idé til siste faktura er betalt. Difi deler digitale anskaffelser inn i tre 3 faser:

- Avklare behov og forberede konkurransen
- Konkurransgjennomføring
- Kontraktsoppfølging

Så langt stiller Difi kun krav om standarder for digitale anskaffelser i følgende faser av anskaffelser: «konkurransgjennomføring» og «kontraktsoppfølging». Det er *ikke* etablerte standarder for å «avklare behov og forberede konkurransen». (Kilde:

<https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitalisering-og-samordning/standarder/referanse katalogen/digitale-anskaffelser>)

Det er nettopp i forbindelse med å «avklare behov og forberede konkurransen» - den første fasen av en anskaffelse - at innkjøpere må danne seg et godt bilde av *alle* tilbydere for å sikre god kvalitet og rett pris.

En kartlegging fortatt av PwC for Difi viser at det er først i tidsperioden 2020-2024 – i den siste etappen i utrulling av digitale anskaffelser – at å «avklare behov og forberede konkurransen» inkluderes. Det er ulogisk at det første og avgjørende leddet i en offentlig anskaffelse skal endres til slutt. Først innen 2024 legges det opp til at Difi skal gjøre det mulig å «utnytte tilgang til mer detaljert innkjøpsinformasjon, til bedre markedskunnskap, benchmarking og risikostyring:

- 22. Etablere statistikk tjenester for analyse av anskaffelser på produktlinjenivå i hele offentlig sektor.
- 23. Digitalisere for bedre markedskunnskap.
- 24. Legge til rette for innkjøpsbenchmarking internt og mellom offentlige virksomheter.
- 25. Digitalisere for bedre risikovurdering i planlegging av anskaffelser.»

Et mindre viktig tiltak enn 22-25 (over), «Tilrettelegging for allmenn bruk av dynamiske innkjøpsordninger (DPS) og eAuksjoner», er ulogisk nok foreslått før de viktige tiltakene over.

Konklusjon:

DHHS beklager at tiltak som virkelig kunne optimalisert offentlige innkjøp er skjøvet langt ut i tid. Dette er beklagelig ikke bare for det offentlige, men også fordi det er i forbindelse med å «avklare behov og forberede konkurransen» at viktige, lokale hjørnesteinsbedrifter – utenfor de nasjonale hotellkjedene – blir ekskludert fra anbudsprosesser.

Samtidig er det – ironisk nok – i denne fasen at offentlige innkjøpere kan sikre seg riktige priser og leveranser av høy kvalitet i markedet hvis det hadde vært lagt til rette for optimal tilgang til informasjon.

Vi minner om at Konkurransetilsynet gjentatte ganger har uttalt seg kritisk til sentraliserte offentlige innkjøpsordninger som er skadelig for konkurransen. Det er imidlertid betryggende at statsråd Røe Isaksen nylig uttalte at den varslede stortingsmeldingen skal vurdere hvordan innkjøpere kan legge til

rette for SMBer, og forhindre redusert konkurranse som «kan føre til høyere priser, dårligere utvalg og svekkede innkjøpsmuligheter for staten og svekke det lokale næringslivet.» (Stortingets spørretime, 12.03.18. Kilde: <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=71486>)

Vennlig hilsen

Nils Henrik Geitle

Adm. Dir.

Ved Styret i De Historiske Hotel & Spisesteder